

Oglas, pripoala itd.
tiskaju i računaju se na temelju
običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predobjavu, opase itd.
izdati se naplatitom ili polož-
nicom post. stedionici u Beču
na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno oz-
načiti ime, prezime i najbližu
poštu predbrojnika.

Tko list ne vriemo ne primi,
neka to javi odgovrničtvu u
otvorenom pismu, za koji se
ne plaća poštirina, ako se ik-
vana napiše „Redakmacija“.

Cekovnog računa br. 347-349.

Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Premještenje

„Narodne Tiskare“ u Puli.

Na 7. tek. mј. preselila se je „Narodna Tiskara“ Jos. Krmotić i dr. u Puli iz via Sissano u VIA GIULIA br. 1 (kuća El-simondo), kamo neka se upravljaju sva pisma i naručbe. — U istoj kući nalaze se takodjer uprave i uredničtva „Naše Sloga“ i „Omnibus-a“.

Za narodnu svetinju!

Cijelimo, da se nazovi-katolički glasilo puljskih nazovi-katolika talijanskog jezika često zadire o naš list radi pitanja glagolice. Držimo, da ćemo najviše ugorditi ako mu stavimo do znanja interpellaciju hrvatskog zastupnika dra Dulibića iz Dalmacije i njegovih drugova, postavljenu dne 8. VII. u carevinskom vjeću na ministra predsjednika i na ministra bogoslovja i nastave. Evo je:

Pravo hrvatskoga i slovenskog naroda na uporabu staroslavenskoga bogoslužja, koje bi priznato od mnogobrojnih crkvenih zakona i odredaba, bijaše od vajkada poštovano sa strane države.

Vladari habsburgske dinastije ne samo su to pravo poštovali, nego su i promicati uporabu staroslavenskog jezika i obreda. Mauro Orbini u svom djelu „Regno degli Slavi“, izaslon u Pesaru god. 1601., svjedoči, da osobito Slaveni i Liburni obavljaju službu božju u materinskom jeziku i da su isti knezovi Norika poprimili slavenska slova u javnim izpravama, kako se može viditi u crkvi S. Stjepana u Beču.

Car Ferdinand II. darovao je g. 1625. svetoj stolici glagolska slova, da se tiskaju slavenske liturgične knjige.

Tek u prošem stoljeću počese se pojavljati razni slučajevi, iz kojih se je dalo razabrati, da su državni čimbenici neskloni staroslavenskom bogoslužju.

Početkom prošlog stoljeća, veli se, da je biskup u Osoru radio pod priliskom austrijske vlade, kad je htio da u crkvi ukinje staroslavenski jezik i da ga nadomjesti sa latinskim. God. 1862. i 1870. takodjer pod priliskom iste vlade bijahu u centralnom sjemeništu u Gorici strogo zabranjena predavanja vrhu staroslavenskoga jezika.

Nego ovo su samo pojedini slučajevi, ali sustavno progonstvo glagolice sa strane državnih organa počinje istom godine 1881.

Te godine najme bi izdana enciklika „Grande munus“, koja je kod težko izkušanih Slavena u obče pobudila utješljivih nuda. Od toga dogadjaja opaža se nastojanje naših državnih faktora, da svaki pokreće u prilog glagolice pridruže.

Progontstvo ovog prava na uporabu glagolice, što ga je jedan nešlavenski biskup pozvao „speciosum privilegium“, postane god. 1887. još žeće; kad je, to jest, bio sklopljen konkordat između svecih stolica i Crne-Gore: usled kojeg bi staro-

slavenska liturgija u Crnoj-Gori potpuno uzbavljena.

Mi se nećemo upustiti u kritiku onih razloga, što su mogli skloniti mjerodavne državne faktore ove monarhije, da proti glagoljici zauzmu neprijateljsko stanoviste; konstatiramo samo, da ovo zadnjih godina progontstvo glagoljice tako je bezobzirno, da se ne samo kosi sa pravicom i u ustavnim načelima jedne države, nego ponizuje katoličke crkvene institucije i dубoku vrijeđa hrvatski i slovenski narod.

Kada se je ono u Rimu radio o tiskanju slavenskih liturgičnih knjiga, javno se je govorilo, da je austrijsko-ugarska diplomacija uprla sve svoje sile, da to tiskanje osjeti. Kako je javljao „Osservatore Cattolico“ u Milanu 1895., bilo bi se tada zaprijetilo Vatikanu prekinućem diplomatskih odnosa sa stran ove monarhije za slučaj, da bi rečeno tiskanje uzbljila uzsliedilo.

Mjeseca travnja 1899. namjestništvo dalmatinsko izdalo je okružnicu na zapovjednike oružničkih postaja, u kojoj se između ostalogh veli: „Nalaze se c. k. oružničnom zapovjedništvu, da u okolišu svoje postaje, obrati svoju pažnju na pokret, koji bi nastao radi uporabe glagoljice, te da amo odmah prijaviti odnosne pokusaje, pri čemu se ima izviditi, da li zahtjevi o uzbavljaju glagoljice postoji upravo u pučanstvu, te se po sebi razvija, ili glagoljicu žele dotići dušobrižnici, te po njihovoj želji biva pučanstvo nagovoren, da je zahtjeva. Zapovjedniku postaje, koji poznaje svoj okoliš, neće biti težko, da bez osobitih izvida i propitivanja, što bi došlo u oči, dotični pokret promatra i doznaće, s koje strane potiče, te da sve izvidi i točno na vrieme prijavi.“

Tim je katoličku svećenstvo postavljeno pod redarstveni pažnju; dotične su prijave služile a. u. diplomaciji, da poduzetu akciju proti glagoljici proslidi, eda se Vatikan skloni, da zauzme stanovište uočju protivno.

(Konac sledi.)

Politički pregled.

U Puli 9. augusta 1905.

Austro-Ugarska.

Jučer vratio se je iz Isla u Beč ministar predsjednik barun Gauthsch. U Isu izvestio je ministar cara i kralja o položaju. Audiencija trajala je neobično dugo, naime jedan sat i p. 0. Od tamo brzovježljaju, da je ministar obavio vladara o važnijim visečim pitanjima, kao što su česke paralelne na učiteljstvu u Tropavi i o podržavljenju nekoj željeznicu te o utiscima, koje su ta planita na pojedine političke stranke utinila. Iztknuto je osobito činjenica, da je ovaj put podržavljenje željeznicu našlo na manji odpor nego li se je to očekivalo. Izvestio je nadalje o položaju u Ugarskoj i o posledicama tamošnje krize, koja nije ostala bez upliva na Austriju. Taj položaj nedozvoljava, da bi se već sada sazvalo carevinsko vjeće. Radi toga sazvati će se ono tek na mjesecu novembra, a međutim sastati će se na podujče zajednica željezničkih sabora. Jer su oni stvari bili obične blesgarije proti glagoljici, posudjene iz Piccola i Dalmatije, a nismo se niti obazrici na nje.

se sazove carevinsko vjeće već mjeseca septembra bude li to položaj u Ugarskoj zahtjevac.

Sastanak hrvatskih zastupnika na dalmatinskom saboru vršiće će se dne 14. o. m. u Dubrovniku. Sastanak će biti u občinskoj vjećnici slijeđecim dnevnim redom: 1. izmjena misli o stanovništu, koja da zauzme klub u današnjim političkim prilikama; 2. prefresanje o pozivu na sastanak i o čemu da se razpravlja na tom sastanku; 3. izbor članova, koji bi se na prije zajedničkog sastanka sporazumjeli sa zastupnicima Derenčinom, Harambašićem i Zagorcem o mjestu sastanka, o osobama koje da se pozove, i o čemu da se razpravlja; eventualni predlozi.

Srbija.

Pobudom ministra izvanjskih posala pozvani su svi pri stranim dvorovima akreditirani srbski poslanici u Biograd u konferenciju, da vičaju o tekućim pitanjima srpske izvanjske politike.

Iz pouzdane se izvora doznoje, da je u konferenciji ministra izvanjskih posala i srbski poslanika ustanovljeno načelo za buduću politiku Srbije. Najprije je zaključeno zблиženje Rumunjskoj i Grčkoj. Nadalje je stvoren zaključak, da se još jedared pokuša zблиženje Bugarskoj. Danes su koncesije, da se učini kraj nemirima, što ih prouzrokuju ustaške čete. Konferencije će se nastaviti, dok se ministar izvanjskih posala oporavi od neke luke boljetice.

Rusija.

Iz Petrograda javljaju, da su se kod zadnjeg ministarskog vjeća izjavili za promjene, ali i za jaku središnju upravu. Za sabor bilo je 16 dostažanstvenika, a proti 7. Pošto se je ustanovilo, da nova osnova ministra Buljigina odgovara nakanom catorgov odpisa, prešlo se je na razpravu o potankostima te osnove.

Nadalje javljaju od tamo, da će se izbori za državni sabor održati dne 1. oktobra po starom, koledaru, a parodno zastupstvo da će se sastati dne 1. novembra u Petrogradu. Narodno zastupstvo će biti na 5 godina; car će imati pravo raspustiti zastupstvo i odrediti tražanje zasjedanja. Sjednica neće biti javna, ali će predsjednik imati prave pripustiti novinaru. Sjednica može biti proglašena tajnom, ako to predsjednik ili još ministar iz državnih razloga zahtvati, ili ako to zahtjeva 30 zastupnika. Zastupstvo ima pravo, da kaže svoje mišnje o onih vladinih zakonskih osnovah, o proračunu itd.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Na oigovor. Ovdje je „L' Avvenire“ pred nekoliko mjeseci donesao je dva tričlanka pod naslovom „verso lo scisma“. Htio je dokazati, da hrvatski narod boreće se za glagoljicu ide putem razkola. Jer su oni stvari bili obične blesgarije proti glagoljici, posudjene iz Piccola i Dalmatije, a nismo se niti obazrici na nje.

Izazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vršeaju epodpisani ni teiskaju nefrankirani no primaju. Preplaća se poštarnom stoji 10 K u obče, 5 K za seljaku } na godinu ili K 5 - odr. K 250 na pol godine. Izvan carevine više poštarna Flata i stakla se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h, zastoji 20 h, koliko u Puli, toliko izvan carevine. Uredničtvu i uprava nalazi se u Tiskaru J. Krmotić i dr. (Via Giulia br. 2), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

„L' Avvenire“ se u zadnjem broju iznova vrši pod istim naslovom na predmet, pak jer tali, da se naš list niti ovratio nije na njegove blesgarije, kad nas već za jezik vuče, evo par redaka listu a par redaka njegovom dopisniku na odgovor.

„L' Avvenire“ je katolički list, koji bi morao znati, da je glagoljica kao liturgički jezik stvar sveta, da su ju na to dostojanstvo podigli i braniteljima glagoljice „s' getta sotto i piedi la stessa storia“. Ako dopisnik hoće laskati i preporučiti se gg. biskupu i Zanetti-u, nije u redu da to čini piskajući proti glagoljici.

Dopisnik je naš dobri znanac, onaj debeli kum iz P . . . . . (romontore). Bože mil! on onako iust od 130 kila, citira nam našeg sv. Jerka, asketa pusnjaka, koji nije bio drugo, dolik kost i koža. Da bi tko, ma uprav on straši nam paklom, ta barem on onako širok neće kroz ukra vratu u raj! Prieti, da će nam skinuti obrazinu, on, do vrh glave omrež. U zaključku kaže, da će se povratiti na predmet. E pa dobro! a mi ga već unapred preporučamo našem vrabcu sa zvonika Premanturskog.

Zaveza avstr. jugoslovenskih učiteljskih društava u Puli.

Dne 13. 14. i 15. agusta tek. god. obdržavajuće Zaveza aust. jugoslovenskih učiteljskih društava svoju XVII. glavnu skupštinu u Puli. Ove dane imat ćeemo u našoj sredini predstavnike naše narodne prosvjetje. Mi već sada pozdravljamo male goste, krv naše krv i kličemo im: dobrano nam dosli! Tim radje pak pozdravljamo te narodne prosvjetitelje putka, što će, tako rekući, na licu mesta moći da upoznaju nas, naše mišljenje, naše jude i nevojite te tužne prilike, koje sapisuju gvozdenim okovima naše učiteljstvo — naše narodno tielo. Pozdravljamo te naše narodne udzaniće, stvari u nadi, da će na našem tlu, u svom učenom zborovanju izgledati trvjenja i nesuglasice, koje izjedaju i slabe naš napredak, koji su zatrickom a mogu biti i od kobnih posljedica po narodni obstanati i život. S toga, braće, pod devizom: ni klerikalac ni liberalac, već samo kao pravi Hrvati, Sloveni u obče, na složan rad, uz bratsku ljubav na započeto djelo za spas hrvatskog i slovenskog milog roda!

Pod ovom devizom, evo nas, braće, u bratskom zagljaju s Varaš i s tim nadam da u našem hrvatskom srcu očekujemo Vas i da Bog blagoslovni Vaš plemeniti rad za dobro svih nas.

Raspored XVII. glavne skupštine Zaveze avstr. jugoslovenskih učiteljskih društava: sto će biti u Puli dne 13., 14. i 15. agusta 1905. u dvorani „Hôtel Belvedere“.

I. U nedjelju 14. ne 13. agusta: U 3 sata po podne: Sjednica upravnog odbora u prostorijama „Citaonica“ sa

ovim dnevnim redom: a) Izvještaj o djelovanju vodstva „Zaveze“; b) određenje izvještaja za delegaciju; c) predlozi i preporuke.

II. U ponedjeljak dne 14. agusta: U 8 sati do podne: Zborovanje delegacije u dvorani „Hôtele Belvedere“ uz dnevni red: a) predsjednik otvara zborovanje; b) izvještaj tajnika o djelovanju „Zaveze“ i „Zavezinih društva“; c) izvještje pregledaoca računa za god. 1904.; d) izvještje blagajnika; e) izbor triju pregledaoca računa; f) odluka godišnjih doprinosovača; g) odluka rasporeda za glavno zborovanje; h) određenje vremena za XVIII. glavnu skupštinu „Zaveze“; i) izbor vodstva i upravnog odbora „Zaveze“; j) predlozi i preporuke.

2. Točno u 2¹/₂ sata po podne razgledanje c. i k. arsena mornarice i ratnih ladija dozvolom c. i k. zapovjedništva arsena mornarice.

3. U 5 sati po podne razgledanje Arene — rimskog amfiteatra.

III. U utorak dne 15. agusta: 1. U 8 sati do podne: Glavno zborovanje po rasporedu kako ga odredi delegacija, u dvorani „Hôtele Belvedere“.

2. U 12 sati: Banket u vrtu „Hôtele Belvedere“. Jelo bez pića stoji 3-K.

3. Točno u 3 sata po podne izlet na Brion posebnim tenderom, što ga besplatno ustupilo c. i k. admiratalsko zapovjedništvo.

IV. U srijedu dne 16. agusta: U 4 sata po podne odlazak iz Pule na Rieku parobrodom Ug-hrvatskog parobrodarskog društva. Cijena u III. razredu K. 2.20, u II. razredu K. 4.40. Na raspaganje jest samo ova sveza.

Za XVII. glavnu skupštinu „Zaveze“ avstr. jugoslov. učitelj. društve što će biti u Puli 13., 14. i 15. tek. mj. objašnene su ove rasprave, predlozi i resolucije:

1. Početci slavenskoga školstva u Istri za jožefinske dobe. Izvještitelj g. prof. dr. Fran Ilseic.

2. Učiteljski stan — najljepejši stan (stadij slavenskoga učitelja na jezičnoj mjeri). Poglavlja: 1. Na jezičnoj međi neka djeli najbolje učiteljske osobe. 2. Na jezičnoj međi ne se učitelj skri u prvom redu za svoj ugled. 3. Na jezičnoj međi neka učitelj budi u školi i izvan škole pravo rodojubljivo slavensko čuvenstvo i podupire slavenske korporacije (društva, zadruge).

4. U školi i izvan nje nek bude pravedan u jezičnim i narodnim pitanjima. Izvještitelj gosp. Ivana Lapajne, ravnatelj u Krškom.

3. O peticiji na državni sabor za poboljšanje jednog položaja pučkog učiteljstva (za preinaku § 55 državnog pučko-školskog zakona putem državne legislative). Izvještitelj g. Pavao Plešnić nadučitelj u Marčigama kod Kopra.

4. O ukinuću mjestnog plaćenog sistema u Istri. Izvještitelj g. Miroslav Anžlovar, učitelj-upravitelj u Boljuncu.

5. Resolucije. Obrazlaže g. Iv. Šegu, učitelju u Šmartnom.

I. Slovensko i istarsko-hrvatsko učiteljstvo, sakupljeno u Puli na glavnoj skupštini „Zaveze“ avstrijskih jugoslovenskih učiteljskih društava prosvjeduje proti nezakonitom postupku talijanske gospodarjuće stranke u pogledu školstva hrvatskog i slovenskog na području u Istri;

II. zahtjeva od c. k. vlade pravedno izjednačenje hrvatskoga i slovenskoga pučkoga i srednjega školstva;

III. naredjuje vodstvu „Zaveze“, da slavenskim klubovima aust. državnog sabora podače jasnu sliku svoga istarskog školstva s molbom, da to pitanje smatraju glavnom točkom slavenske učajnosti.

6. Predlog: Dođuće zborovat će „Zavez“ u Koruškoj. Obrazlaže g. Iv. Lapajne, ravnatelj u Krškom.

Lošinjski kotar:

Za družbinu sv. Cirila i Metoda podariše u M. Lošinju koncem školske god. 1904./05.: Učenici družinog zahvališta I. K., gđiljci Bettii Markus, učiteljica 1. K., učenici I. razreda družbine škole 5-40. Gđiljca Marija Parčić, učiteljica K. učenici II. razreda družbine škole 2-28, gosp. Jos. A. Kraljić, ravn. učitelj 1. K. gđa Meri Islinić, kao globu za rabljene tal. riječi u hrvatskom govoru — 72. Ukupno 13-40 K.

Ovaj je iznos predan blagajniku mjesne podružnice družine sv. Cirila i Metoda, uz poklik: „Prebrojimo u korist „Družbe“

učiteljstvo i učenike širom hrv. zemalja!“ Da se to postigne imali bi svi ravn. učitelji i učiteljice pošteljom ili koncem školske godine, zatražiti od svakog učenika, dobitno od njihovih roditelja po 2 p. dobiti li sami i podređeno im učiteljsko osoblje ako i sirotani* imali položiti na oltar domovine, a za spas istarske điceće* 1 K. Điceće bi se rado odazvala pozivu svojih učitelja, a i roditelji bi im rado dali u tu svrhu maleni novčić, a gdjekoji možda tak i veliku krunu. — I na ovaj bi se način dodao godinice značno pomoći našoj „Družbi“, ali bojati se je, da će nam i kod loga manjkati . . . „dobra volja!“

Iz Krka nam pišu: I naša krčka politička ekspozitura ima već godinu i po svog bezplatnog sanitarnog referenta u osobi našeg sladkog dra Venancija Bolmarčića, koji se doniove te visoke časti u razmjeru ranoj dobi od 42 godine. — Nu pošto je

jako savjestan u vršenju svoja služba, u stoji svim silama, da njemu podiđeni kotar bude u sanitarnom pogledu uzorom. Osobitu pažnju svratio je radi toga na — po njegovim ispravnim nazocima — sebi podređene kolege — občinske lječnike (Slučajno su svi Hrvati — Op. Ur.) i na ovđešnjeg ljekarnika i načelnika, potaličnog jeznenog Nieme Eduarda Krebsa. — Jedne liepe noći snivao je naš Venancije lep san: snivao je naime, da su ovđešnj občinski lječnici u dogovoru sa rečenim ljekarnikom, da sporazumno prepisuju skupa recepte siromašnog ljudstvu i da za to kao za uzdarje dobivaju od ljekarnika postolke i darove. — Taj san bio je telepatijom priobčen c. kr. namjestničtvu u Trstu — odluta disciplinarna bezuspješna iztraga proti ovđešnjim lječnicima, odluda kaznena prijava proti dr. Venanciju radi uvrijeđenja poštenja, zatim osuda na 30 dana zatvora, oprostna osuda u Rovinju, obnova procesa i ono što će slediti. Nu mislite, da se je naš gosp. Bolmarčić prestrošio? Jo! vala brate! On uzprkos osudama i obnovama kaznenih parnica marljivo i savjestno vrši svoju dužnost sanitarnog bezplatnog referenta. Pošto je ušutkačevu naše lječnike tako, da su svi rep na noge spravili, bacaju svoje bistro oko na ljekarnika Krebsa. A imao je i razloga. G. Krebs, njegov podčelnik, usudio se je u nekoj parnici objediti dra Bolmarčiću, da je čvrsto uvjeren, da je baš on (dr. Bolmarčić) sabirao materijal za onu famoznu prijavu proti občinskim lječnicima. Molim V. s, jedan Krebs se usudjuje sto takvo javno na sudu kazati proti svom predstojniku!

Ta je osvada — samo se po sebi razumije, posvema nentelešena, jer Bolmarčić po kazivanju svojih rođaka, koji su takodje bili saslušani ugori spomenutom procesu — bolje doduše nešto na živeću, a, nu on je dobar kć mlađe jagnoje, on ne bi ni za vlas nikomu naškolio, a kamo li svoje kolege onako pogano objedio! Za to i užira dobar glas i posvetmašno povjerenje svojih predstavljjenika na c. kr. namjestničtvu u Trstu; za to i potonje kandidira za budućeg kolarskog lječnika u Krku, za to je bio i riješen u Rovinju. Nu došao je crni patak i za nezahvalnog Krebsa. Jednog liepog dana bane u ljekarnu naš Venancije je nadje u istoj samog vježbenika, koji je priredjivao ljekove premda za to neuspobijen. Radi toga povedoše gospoda od vlade proti ljekarniku Krebsu iztragu, koju povjeriće — kako se to samo po sebi razumije — svom bezplatnom sanitarnom referentu, koji je stvar savjestno iztraživao i svoje predpostavljene oblasti o uspjehu savjestno obavijstio. Nezahvalni Krebs bio je da iz kože skoči, i ne mogavši se inače osvetiti, napao je našeg Venancije javno na ulici su najmrzljivim psovkama kao što su lopon, hulja, špijan itd. i spravio ga u najveći „imbabarazo“. Samo se po sebi razumije, da gosp. dr. Bolmarčić, koji se čuti nevinim, nije mogao podnesti tih psovaka i uvreda, a ni c. k. namje-

sničto u Trstu nije moglo trpjeti, da se na takav način izvrgava ruglu njegovu mljenik, pak je radi toga potonji s privolom i po natoku c. k. namjestničtvu u Trstu podnio protiv Krebsa kaznenu prijavu radi uvrijeđenja poštenja, putem svog rođaka i ovđešnjeg odvjetnika g. dr. N. Petrisa. Razprava još nije uređena, nu mi se njoj od srca veselimo, jer će na istoj koješta izbiti na vičjelo, što će nam pokazati našeg oblubljivenog bezplatnog sanitarnog referenta u svjetloj slici, a nezahvalnog Krebsa jednom za uvek ušutkati i privesti do spožnjanja kako treba postupati sa svojim predpostavljenicima i kako valja uzvraćati milo za dragu.

Ob uspjehu ove velejačne parnice obavijesili smo Vas pravodobno.

Vas dušom i tielom Čučalo.

Iz Cresa. — Biskupski pohod.

(Nastavak)

Creski je pyk preuzeo svoju stvar u svoje ruke, a učinio je dobrim dijelom na poticaj svog Nadpastira. Pak zar već zato gospodo morate biti protivni već unapred svemu što on zamisli i poduzme, te što je još gore, da mislite, da je svaki njegov čin i klinav! Ne uvidjate da upadate u strašnu bludnju, kad mislite, da protiveći se ovom biskupu dru Antunu Mahniću, koji sada ravna krčkom biskupijom, samo njega odsudjujete, jer vi odsudjujete sve biskupe, koji su shvatili duh damnašnjeg vremena i želje sv. Stolice. Vi pokazujete posvemašnji lajkat za jedino pravi demokratski smjer, što nije nikakvo čudo „kad bolje polovice“, ali je smješno kod onih drugih, te ljudi su to drugačije lumačili ne mogu, no time, što se sklonuše posve u krilo najezdi i zasplojenosti. Pravo vama, pravo nama! Pustite nas u miru, mi vama vaše ne otlimimo, što je naše to ne damo i braniti ćemo, dok bude samo i sigli jedan našeg mišljenja.

Sav onaj nemir u Cresu kojeg si vi umisljate nije ništa drugo, nego slaba ispraka vaseg nerada i opiranje proti zdravom elementu, mišljenju i radu. Vas Macchializzam je dobro znan, pa onda su kopaci smutnjivi. Dajte samo tjerajte muk na konac, jer je to u dvadesetom vjeku dječovske kulture nož za silnika, kojeg si sam u grlo tjera. Možda vam je sve ovo mračno rečeno, ali doći će vrijeme, kada će ovo biti veće štete; za to treba paziti, i ako je moguće poći sa medvjedom kožom u Volosko, pak elo ti nagrade 80 K a doma celih glava. Lovacko društvo neka poduzme shodne korake, da se ovakova zvjerad tamani, jer i njemu škodu pravi tamaneć divljuć.

Nu ave što se više zamisljam, sve vas više žalimo. Zar ne vidite da ste se zaman kroz vječne napinjali, da ucejepite kržljavu mladiću u zdravo hrvatsko telo i htjeli od kruške načinili trnovku, pa se čudite da u Cresu ima Hrvata? Čude se vam ti ni kuhan ni pečeni Talijani osim par nadlošica uz sav vaš trud i nastojanje?

Reći ćete pa ipak vladamo i naš je sve u Cresu. Na žalost dosele je tako, ali dalje je vaša nadmeć utvrdjena na zdravim i čvrstim osnovama ili je to samo kukavni parazit, koji mora prije u zaborav, nego li dospije da izsiše sav sok iz čvrstog debla.

Ai tom drugi put.

Poziv! Trčanski „Piccolo“ ne znam u kom broju prošle sjednice, zadrž se u mojoj malenkost. NB. ne spominjem broj, jer mi je toliko stalno do držanja trčanskog židovića, da se niti ne pobrinu, da pročitam njegove blezgarije. — Bit će za sada kratak, a do zgode rastrest ćemo stvar obišnije.

Neznan gospodine najprije mi javile vaše pošteno ime, pak onda da se ogledamo, jer inače možete držati što i kako hocete, a meni će to biti devela kisele voda. Ja isto obećujem, da će stvar o kojoj pišete razjasniti prvom prilikom, međutim vam preporučam, da se potpišeš kao i pop Ivan Mraković, kapelan, Cres.

Voloski kotar:

Iz Klane pišu nam: Već su dve godine odkad je izraženo mjesto nadučitelja ove škole. U školskom zakonu stoji, da se mora u čim kraćem roku po-

puniti mjesto. Naše školske oblasti rážuvjevaju to drugačije, pak se dogodilo, da je mjesto ostalo prazno za 6 mjeseci. Teda negda poslali su provizoričnoga učitelja, koji je u Klani ostao nekoliko mjeseci. Poslali su i drugoga, ali mjesto ne raspisuju. Njima je deveta brig, ako time škola stvari. Čudimo se našima, da se za stvar ne zauzmu. Jer nam ne smije biti svejedno, kako stvari u našim stranama idu. Oblaštima pako poručujemo, da bolje paze na slovo zakona, jer inače izgubit ćemo vjeru u istoga. Pravica je temelj svakoj pravoj vlasti!

Tropična vrućina doprla je i do nas. Ljudi ne pamte ovakove. U našem selu, koje ima ljetnu ugodnu temperaturu, digla se toplina do 32°C. Čudnovali su pojavi u šumi. Dan 7. jula po noći pao mraz, a drugi dan kažao je toplojmjer u sobi jednog šumskog uređa 32°C. To je već po afričansku. Neki dan je u šumi i po livadama 2 sata daleko od Klane prema sjevero-izotoku pala tuča, te su zapisi bili 20 cm. deblji. Oklastrila je lišće sa stabala i povala tvaru. Na travi je prisutan štete.

Prošle subote 29. jula napao je medvjed jedno tele. Kako ga je šapom udario, odtrgnuo mu komad mesa. Priškocili su ljudi u pomoć, a na među rep med noge i bijez u šumu. Morat će ljudi imati bolju pakzu nad blagom, jer kad se ovakovi gostovi jednom omrse, ne prestanu napadati i olimati, dok je na njima cjeva koža. Za ovaj put pošlo je nekako gladko, jer tele još živi, ali moglo bi biti veće štete; za to treba paziti, i ako je moguće poći sa medvjedom kožom u Volosko, pak elo ti nagrade 80 K a doma celih glava. Lovacko društvo neka poduzme shodne korake, da se ovakova zvjerad tamani, jer i njemu škodu pravi tamaneć divljuć.

Prošle nedjelje imala se ovdje obdržavali redovita glavna skupščina čitaonica „Naprijed“. Nije se mogla obdržavati s razloga, što nije došlo na istu dosljatan broj članova. Koji je razlog da je tomu tako? Evo: Ljudi imaju osobito sada puno posla, a i tako, Klana je najprometnije selo u Istri, pak već u nedjelju po podne otidju u šumu ili na sjenokoše ili kamo drugamo, dakle nekoj su zaprijeti da prisustvjuju. Gospodin župnik nije se održavao, neznamo da li je nemara ili nam je protiv. Pano je krov i nemar naših ljudi za istu stvar. Trebalo bi malo više podsticanja za istu i malo boljega reda u istoj pak će poći napredno. Klanjem osobito treba, da im se razsiri njihov deveti vodič ukrug, jer pano se u svetu kreću, pak liepe im prilike u čitaonici jer u njoj imaju još i knjižnicu. I zavare mogu u njoj imati. Pa imaju i gramofon, koji preko 300 K stoji i za celi tamburinski zbor imaju tambura. Samo „naprijed“

Odlikovanje. Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip podielio je savjetniku zeni. suda i upravitelju c. k. kot. suda u Voloskom g. Antunu Perišiću vitežki križ Fran Josipova ređa.

Dogradnja škole. Glavarstvo občine Lovran priobčuje oglas dražbe za gradnju tamošnje pučke škole. Premda sa 10 po sto jamčevine valja poslati onomu obč. uredu do 10. agusta o. g. Načrti, proračun i uvjeti dražbe razvidni su u obč. uredu za uredovnih sati. O ponudah odliciti će obč. vjeće dne 11. agusta.

Otvorenje „Narodnoga Domu“ u Podgradu. Tko znade, s kakvim se je potekom moralna horiti zadružna misao u gospodarstveno zanemarenoj Istri, tko znade, koliko je trijeznost i idejna potravnost potrebna kod vodjenja zadružnih ustanova, taj će takodjer znati cieniti moment da se približaje za „Podgradsku posuđilnicu i hranilnicu“ s danom 27. o. mj.

Dan 27. kolovoza bili će za Podgrad i za čitavu sjevernu Istru svečan dogadjaj. Posuđilnica otvara svoju krasnu zgradu iža desetgodišnjeg svoga obstanka.

Pomoglo nije ništa sve rovarenje i bjesnoća naših narodnih protivnika, ništa preduše nekojih domaćih nepostojanih i jude. S ponosom gleda sadašnja starješinstvo na uspjeh desetgodišnjega obstanka uve koristne ustanove. Duboko u slovenskom i hrvatskom narodu sjeverne Istri leži korijen gospodarskoga napredka, a našemu je seljaku odlanulo, što mu ne treba oblijelati prugova raznih galikoža i krvopija, gdje je često puta zatajio svoje čovječje dostoještvo.

Zgrada je „Narodnoga Doma“ u Podgradu prava narodno-gospodarska tvrdjava sjeverne Istre. Ona je simbol naše političke i gospodarstvene snage, a ujedno simbol harmonije i bratstva slovenskoga i hrvatskoga naroda u Istri.

U Podgradu se za tu svečanost pripravljaju u velike. Potankosti doznać će se u kratko vrijeme. Odbor za priprave mnije, da svečanost ne smije biti lokalnoga zamašaja, nego manifestacija energije naše Istre. Svečanost - neka svima prisutnima ulije u dušu pouzdanje u pobjedu naše misli na mjesto pesimizma, koji nas čini neradinima i militavima.

Pripravljajući odbor očekuje veliko učestvovanje; toga radi umoljava sva društva, što kane učestvovati, neka se prijave odboru do 18. o. mj. to jače broj osoba.

Za društva što će možda doći iz Istre, Krasa i Trsta, bit će besplatni vozovi na kolodvoru Herpelje-Kozina, a na kolodvoru Trnovo-Bistrica za društvo iz Lumburje i Kranjske.

Neka se takodjer prijave pojedine osobe, e da se uzmognu u pravo doba pripravili potrebite vozove za više osoba zajedno.

Točan program objavit će prije svečanosti „Pripravljajući odbor“ za otvorenje „Narodnoga Doma“ u Podgradu.

Zabava u Mošćenicu: „Hrvatsku Činoniku“ u Mošćenicah priređuje dne 20. tekućeg m. zabavu sa deklamacijom, predstavom te plesom. Ulažnina za gospodu 1 K, a za gospodje 40 para. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Potekak na 7 sati na večer.

Pošto se posebnih poziva neće niko poslati, toga radi odbor se ovim putem preporučuje za čim mnogobrojniji posjet.

Odbor.

Pazinski kotar:

Za djačko prip. društvo u Pazinu. Kalčić dr. Ivan složerni nadležnik 1. reda, u Zalambihályu (Ugarska) — mjesto ienca na odar blagopokojnog i velezaslužnoga Trdina Ivana bivšeg profesora riečke gimnazije dao je 20 kruna.

Porečki kotar:

Za družbu sv. Cirilla i Metoda. Po Gremerovom predlogu sakupilo se u Baderni K 12 — za družbu sv. Cirile i Metoda za Istru, darovaše: Anton Iskra, Antonija Iskra, Liberat Jekić, Bože Rupečić, Sljepan Pastorić, I. Lilek, Josip Plego, Bože Rakovac, Anton Antolović po K 1—. Sakupilo se u Šalojtri K 1—. Stjepan Legović — Kurjavčić K 2—.

Novac je izručen blagajniku podružnice sv. C. i M. u Baderni. Sudbeni dani u Humku (Umag). Ministarstvo pravosudja dozvolilo je na molbu občine Humak, da se obdržava svakog mjeseca jedan sudbeni dan za one občinare i to koli u civilnih, tali u kaznenih stvarih. Sudbeni izaslanici dočekati će tamo redovito jedan put na mjesec.

Koparski kotar:

Oglas. Podpisani, uslijed ovlaštenja podijeljenog mu u smislu § 15. pravila održavanja i organiziranja skupština i družbe sv. Cirila i Metoda od družbenog

ravnateljstva odpisom od dne 4. srpnja o. g. br. 395 česti se ovim pozvati p. n. Kolomanu Kvasa. G. 1871. postao je izvanredni, 1874. redoviti profesorom slavenske filologije. Godine 1877./8. funkcionirao je kao dekan filoz. fakulteta. G. 1902. prešao je u mir kao dvorski savjetnik, preselio se u Ljubljano i bio onđe g. 1903. izabran u gradsko zastupstvo, gdje je kao načelnik školskoga odsjeka spode iz okolice.

LOVKE
korist družbe sv. Cirilla i Metoda.
dobivaju se
jedino u hrvatskoj tiskari
J. Krmpotić i drug. u Puli
uz cenu od 2 do 10 para.

Franina i Jurina.

Fr. Leprinački, lovrenski i mošćenički Istrijanci kane prave Talijane premeti va Hrvate.

Jur. Kako to?

Fr. Zač oni deju: Benatić, Bartolić, Ricić i Kampetić, Skampić.

Jur. A znaju to oni, da ih tako zovu?

Fr. Brige je njih za takove trubili sada; kad budu balotacijoni, poslat će im oni takove takove varalice z beć, pak će se za ločilo i žerilo prodati, kako i nemo blago.

Jur. Kada će biti ti ljudi pametniji?

Fr. Bojim se da nikad!

Razne primorske vesti.

Odkrile spomenika. Dne 10. septembra o. g. otkrili će braće Slovenci u bijeloj Ljubljani krasav spomenik svomu najvećemu pjesniku, neumrlomu Prešernu. Tim povodom biti će u Ljubljani sjajnih svečanosti.

Ukinće naslova finansijalnih činovnika. Ministarstvo finansija izdalo je naredbu, kojom se ukinju nekoji dosadašnji naslovi finansijalnih činovnika. Tako od pada od sada naslov finansijalnog nadkomesara, fin. viseg nadzornika i porezog nadzornika. Mjesto tih naslova rabiti će se za konceptne činovnike VII. plat. razreda bez obzira na naslove: finansijalni savjetnik, a za činovnike VIII. pl. razreda naslov: fin. tajnik, a za one IV. pl. razreda: fin. komesar.

Mjesto stražara u kaznioni. U c. k. mužkoj kaznioni u Gradiski izpravljeno je mjesto stražara. Molbe valja predložiti ravnateljstvu c. k. kaznione u Gradiski do 23. agusta o. g.

Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru primilo je od gosp. F. Flega dne 8. V. o. g. K 5, sto ih je darovalo g. A. B. iz Buzetinje na veselje, što se je ozlenio g. A. F. da sebi vrati veselje, što ga je uživao g. A. F. kad se je ozlenio A. B.

† Dr. Grigor Krek. U nedjelju sahranile svećanim načinom glasovitog slovenskog učenjaka, umirovljenog sveučilišnog profesora i dvorskog savjetnika g. dr. G. Kreka. Pokojnik radio se je do 8. ožujka 1840. u Čateni pri Javoru na Gorenskom. Svisrši gimnaziju 1860. u Ljubljani pošao je u Beč, da utič filozofiju, koju je svršio 1864. i položio doktorat. Malo za tim podvrgao se je profesoarskom izpitom i postao profesorom u gradačkoj realci i 1867. docentom u slavenske jezike i književnost u gradačkom

sveučilištu, gdje je nasliđio profesora Kolomana Kvasa. G. 1871. postao je izvanredni, 1874. redoviti profesorom slavenske filologije. Godine 1877./8. funkcionirao je kao dekan filoz. fakulteta. G. 1902. prešao je u mir kao dvorski savjetnik, preselio se u Ljubljano i bio onđe g. 1903. izabran u gradsko zastupstvo, gdje je kao načelnik školskoga odsjeka

spode iz okolice.

Pokojni Krek rano je počeo raditi u slovenskoj književnosti kao suradnik J. Nežićevog „Slov. Glasnika“. Već g. 1862. izdao je u Ljubljani svoje pjesme, a 1863. u Celovcu oveću epsku pjesmu „Na sveti večer“. Napustiv s time pjesničtvom, dao se je na znanstveno polje, naročito na proučavanje slavenske filologije i književnosti. U „Novicama“ prihvati razpravu „O naši literaturi“, a u „Slov. Narodu“ 1871. razpravu „Nekoliko opazak iz dajadi slovenskih narodnih pesmi“, u kojoj je istanovio načela, koja i danas vriđe kod sabiranja i izдавanja narodnog blaga.

Poziv na predplatu! U mjesecu rujnu g. 1905. potet će ponovno izdati „Učiteljski glasnik“ kao tjednik u liepom velikom formatu, kojemu će biti zaduženo poradi na bolj uč. materijalnog stanja, a osim toga zastupat će učiteljske interese na svim poljima.

A ujedno će biti glasilo „Danice“ svezopeće učiteljske štende i priporočene udruge, koja će skorij dana u život stupiti sa osobitom koristi za svakog pojedinog učitelja i neucitelja člana.

Želja je udruge, da svaka obitelj poslije smrти člana dobiva pripomoć od 2000 kruna.

Sve ostalo saznavati će se već iz prvog broja.

Godisnja cena je 8 kruna, na godinu 4. t. na četvrt godine 2 kruna.

Poziv se učiteljstvo iz svih krajeva Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Istre, Bosne i Hercegovine kao i ostale prijatelje učiteljstva, da se odmah pretplate ili pretbroje radi daljnjeg uređenja.

Vlasnici i izdavatelji „Učiteljskog Glasnika“ jesu: Vjekoslav Klemen, ravn. učitelj u Grubišnom polju i Vilko Lavoger, učitelj u Zaježdi kao i još nekoji drugovi.

Casopis uredjivat će posebni odbor pod upravom Vjekoslava Klemena, ravn. učitelja u Grubišnom polju.

Pretplate, pretbroje i rukopisi već i za prvi broj neka se šalju na Vjekoslava Klemena ravn. učitelja u Grubišnom polju.

Na isti naslov šalju se sve vrsti časopisa u zamjenu i novo izdavšće knjige od pojedinih književnika radi preporuke, a napose primaju se razni oglasi uz potrebnu pristojbu.

Tako nevalja! Prijatelj nam piše iz sredine Istre, da je jedna narodna občina uzegla svomu učitelju 6 for. godisnjih, koje je do sada uživao kao odstetu za vodu, jer da mu ne pripadaju. Čudni li smo mi ljudi! Talijanske občine, zem. odbor, „Lega nazionale“ itd. podupiru javno i tojno talijanske učiteljstvo Istre, koje se malzi občenito u manogo boljem materijalnom stanju, a mi ćemo ukrćavajući svomu vrednosti i zaslужenom učitelju nezmatnu svotu od 6 for. jer ga tobož ne ide!

Njemačka nadrlikultura. Agenti njemačkih knjižara austrijskih i onih iz „Reicha“ obilaze Istrom i čitavim našim Jugom. Nudaju uz mješeno odplaćivanje svakovrstne njemačke knjige, senzacijalne naime fnt.-romane, ilustrowane boletrističke novine pa i drugo, što se kosi sa čudorednošću. Oni dabolne nudaju, a našu ti gospoda i kupuju; mame ih lijepe slike, krasan vez knjiga, a majviše obrotno odplaćivanje.

Nudaju oni po koji slovenski ili hrvatski Roman od nepoznata pisci; bit će to samo prevodi živec razdražujućih tudižnih romanu. Ove kupuju rado gospodge i gospodice opet svezač po svezač, što im ga donosi u kuću agent,

Malo im se čini platiši svakog mjeseca krunu, dve. Ovako naš novac ide u njemačko-židovske žepove; na ovaj način žire Niemiči svoju knjigu po našim zemljama; tako znaju oni pripravljati sebi postelju na Balkanu prema onoj: „Drang nach Osten“. Dočim tako Niemiči, a što rade Hrvati i hrvatske knjižarnice?

Naši romani i pripoviesti u prahu leže neraspredane, u kojima žele naši čeliči pripovjedači sa Ljubljavu odgajati naš narod. Djela naših pjesnika, koje čak i tuđi svjet poštaju, ne nadju svojih čitalaca. Naši domaći pisci: Kumičić, Tentor, Car-Emin, Jeretov, ne nalaze odziva u svojoj zemlji, u narodu, kojega znaju tako krasno opisivali, učili i hodrili.

Možda bi se medju nama više rasplivala hrvatska knjiga, kada bismo se počeli za Niemicima! Kako smo mi nehnjni i komodni, možda ipak bismo više hrvatskih knjiga ponakupili, kad bi nam ih doko noseno u kuću! Neku to kušaju naše oveće zagrebačke knjižare pomoći svojim agenata ili bar počinju rodoljubio i počitovnih mjestnih osoba. Veća i skupocjenja djebla da bi daval už obročno odplaćivanje. Šta je moguće drugim narodima, nebi imalo biti to ni nama Hrvatima nemoguće. Naslojmo svi širili hrvatsku knjigu, istisnuti tudju i potpomagati naše zasluzne pisce.

Vredno bi bilo, kad bi naše veće hrvatske novine ovi naši željni popričnile, razglasile i preporučile, a naše knjižare uvužile.

Nešto za uspomenu. Na glavoj skupštini „Zavete jugoslavenskih učiteljskih društava“ na Bledu bilo nas je iz Istre osmoro delegata. Sedam Hrvata, jedan Slovenec. Došla je na pretresanje i naša pritužba, da zašto nas puštanju onako podlo napadati u „Uč. Tovarušu“ od jednoga Marchia. Sve ono, što on o nama piše, pusta je luž. I ako ne budu prestali, izstupiti će naše učitelj. društvo iz „Zavete“. Mislite, da su se dozvali razlogu? Možili smo ih da kod čitanja brojjava, ne čitaju onaj od izroda, memoralnoga Marchia. Zaman sve naše molbe! Tjerali su svojom zagrđenosti mak na konac. Radije su izgubili naše i krčko društvo, pridobili nisu nikoga, jer treba znati, Marchi nije bio nikada član ikogjav slav. uč. družila; a sve to su učinili, da zadovolje svojoj ne-liberalnoj strasti. Izstupili smo ugleda radi. Kako da budemo članovi nekog društva, čije glasio nas svakakovim pogrdanjima ruži. Strpljivi smo bili do skrajnosti. Dapaće naša susrećljivost isla je tako daleko, da smo im javili, ako nas neće više onako gadno napadati, da ćemo ostati u društvu. Nije koristilo. Nedavno zaboravili su kod „Zavete“ prijašnje dogodjaje, pak nas pozivaju na ovogodišnju glavnu skupštinu u Puli. Dosli bi mi drage volje, kad ne bi bilo još sve ono po ne-kadašnju. Crveniti se mogu oni, kad klečeljazice, načrajanjke, popovske podrepnice itd. na svoju glavnu skupštinu pozivaju. Bit će da u svojoj strasti vrlo brzo zaboravljaju prošle i netom minule dogodjaje. Na čestim ne služi, kad privaju vrlo rado dopise hrvatskih renegata. Kakvi su to uzgajatelji, kad (nekako) renegatstvo podpomaže. To se ne čini od boravirnosti, već iz zlohe. A tko zlobu podpomaže jest zlotvor. Ali mi ko pravi liberalci popusti čemo namah, čim nam javi, da kane i svoju čud popraviti. Svi mi — Jugoslaveni — treba da se složimo, ako ćemo da spasimo svoj rod od poplave tudižinaca. Sjelite se gospodo na kralja i svežnje! Složna braća kuću grade.

Bivši delegat.

Iz e. kr. zemaljskog školskog vijeća za Istru.

Iz zapisnika sjeđnice od 22. pr. mjeseca slijedeće: Odabrava se imenovanje jednog učitelja na c. kr. gimnaziji u Kopru i imenovanje upravitelja na c. k. pripravnici za učitelje u Puli. — Učiteljica na c. kr. gimnaziji u Puli dr. Vjekoslav Gallu i Vjekoslavu Přeimberu pripoznata je definitivno službe i postoljeno naslov prof. ora. — Odabrava se promaknuće Jelisave Zahija na mjesto

nadučiteljice II. reda u Kastvu. — Pučka škola u Plominu proširuje se na dvorac rednu a on u Roču na trorazrednu.

Odobrava se otvorene škole „Lege nazionale“ u Kmeti kod Humka (vladni koritar zove to selo „Metti“. Stara stvar da Austrija najviše potajljivoje Istru), i otvorene privatnog dječjeg zabavista u Fažani.

Za naše učiteljice. U mnogim su pokrajinama i državama plaće učiteljica jednake onima njihovih kolega. Imade država i pokrajina gdje nije tako. Medju takove, gdje su učiteljice slabije plaćene, nego li njihovi kolegi učitelji, spada i naša Istra. Naši su zastupnici uviek govorili u saboru, kad god se je budi koji paragraf školskog zakona mjenjuo, da se izjednači plaće jednih i drugih, nu talijanska većina je bila uviek proti tomu. Naše učiteljice uživaju tekar 80% od plaće svojih kolega. One rade kako i učitelji, imaju iste dužnosti, pa neki bi imale i ista prava. Ako je škola viserazredna, mora ako je jedna učiteljica sama, preuzeti ženski ručni rad i u razredima svojih kolega, te ga podučavati bezplato. Na jednorazrednicama obično se ženski ručni rad niti ne podučava, ili ako da, onda je za to pomoćna učiteljica ženskog ručnog rada, koja dobiva za to nagradu. To im dobro dodje, jer su one obično sve podučiteljice, uživaju dakle 720 K plaće na godinu. One su za svoju naobrazbu došla potrošile, i to nije za njih poštena nagrada. One su i mnogo izobraženije nego li su pomoćne učiteljice ručnog rada. Dogodi se, da imaju ove poslednje kadaka i više plaće nego li aktive učiteljice. — Čujemo, da je podučiteljica Z. molila c. k. kot. škol. viče, da joj se podieli obuka u ručnom radu u dvim bližnjim školama. Odgovorio joj se, da joj se molbi ne može udovoljiti, jer da je namještena tamo pomoćna učiteljica. Gdjeva Ž. mora podučavati ručni rad bezplatno u svojem razredu i u onom ravnajućem učitelju. Od bližnjih bi škola dobila nekolicina nagrade, pa bi njoj to dobro doslo, a ipak njoj toga ne dadu. Ne čemo, da se dotična pomoćna učiteljica odustavi. Po našem mnenju ručni rad u onim školama gdje podučava dotična pomoćna učiteljica, moglo bi se predati bližnjim aktivnim učiteljicama, neka i one nešto zasluge. Dotičnoj pomoćnoj učiteljici moglo bi se povjeriti ručni rad na drugim školama, gdje se ga sada ne podučava. Mi želimo, da se kod podišljivanja poduke u ručnom radu uzme u obzir najprije aktive učiteljice, i da se ročni rad najprije njima povjeri. Kada se već u nekim scima nalazi toliko etički milosrdja, mislimo, da bi tu moralo biti i etiči pravednosti.

Književne vesti.

„Povijest Hrvatske“ dovršena. Primali smo šesti svazak „Povijesti Hrvatske“, koju je napisao dr. Rudolf Horvat, profesor kr. realne gimnazije u Petrinji. U

tome je svežku iznesena politička i kulturna povijest Hrvatske od g. 1780. do god. 1904. Pisac je na koncu svakoga poglavljaja naveo historijske izvora i literaturu. Time je ovo djelo dovršeno. To je jedina hrv. povijest, koju prikazuje i najnovije dogodjaje. Smičiklasova povijest doširo do god. 1848., a Klaićeva samo do 1826. Horvatova povijest zaprema 623 strane. Pisana je znanstveno, ali ipak tako, da ju svatko može lako razumjeti. Toma će znatno pomoći i ploženje dve geografske karte; na njima su označena sva mesta, koja se spominju u „Povijesti Hrvatske“. Knjiga je uvezana u lepe originalne korice, te (zajedno s postarom) stoji 8 kruna. Naručuje se kod prof. Horvata u Petrinji. Najbolje je novce slati unaprijed, jer pouzeđem dolazi znatno skuplje.

Ponos svake kudanodamice jest valjana kava.

Kathreiner-Kneippova sladna kava
na smještak pripremavaju kavu napitku u nijednom
kudanstu manjekati. . . .
valja zahtijevati samo is-
vorne omote s imenom
— KATHREINER.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solčanske
stolarske zadruge

(prije Anton Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1; polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izrađuje se samo u peći iz-
sušenim drvom.

Konkurenčna izključenja. — Za solidnost
se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji

Ilustrovani cincici se šalju na zahtjev.

Istarska Posuđilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplačuju zadružnih dijelova jedan ili više po krunu 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4 1/4 % kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predvodnog okzaka, iznose do 400 K uz okzak od 8 dana, iznose do 1000 K uz okzak od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja saglasno ustanovio veći ili manji rok za okzak.

Zajmove (posude) daje samo zadružarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice u garantiji.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim jula i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družvena pisarna i blagajna nalazi se u Clivo S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se debivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Odlikovana

Svjjećarna na paru

Gorica — ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećensku, crkvenom slas-
reinstvu, p. n. slavnom občinstvu svjeće
iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po K 490. Za prijesn
jamčim s K 2000. Svjeće za pogrebe, za božićna drva,
voštene svitci i med najsljnje vrsti uz veoma niske cijene.

Stampilje

iz kaučuka

izradjuje

knjigotiskara J. Krmpotić i drug.

Via Giulia br. 1, u PULI Via Giulia br. 1.

Preporuča se svim p. n. župnim, občinskim i drugim
običajima i uređima te posuđilnicama, gospodarsko-
trgovačkim i prosvjetnim društvima, p. n. gg. trgov-
cima i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju,
nadamo se i molimo za što brojnije cijenjene narucbe.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicem

APATOVACKA KISELICA

naravna alkaličko-muriatična kiselica vrlo bogata ugljicama kiselina

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički ankoriteri prepisuju ova kiselica s naj-
boljim uspijehom kod svih bolesti probavih organa i grklja-
na proti utrošku i reumi, kod želudčnog, plućnog, grčljan-
svoj drugih kataral, proti hemoroidima (zlatnoj žili), kod holi-
babrega, mijehura, kaucenja, zeternih bolesti, zrastih i maf-
kilih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušana iz-
vrstna i neadkriljiva sredstva kod spolnih i mnogih drugih
ženskih bolesti.

Analizirane su prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski
savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim iz-
ložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovacke kiselice“

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka
apothechjavaju se za vanjski i unutarnji porabu.
Obito odstranjuju trganje i kalanje po kosti,
nogu i ruku, te izleđe svaku glavobolju. One
nedostoljivo spasosno djeluju kod bolesti želulja,
ublađuju kalar, umiruju izbačivanje, odklanjaju
naduhavanje, bol i grčeve, pospušaju bolju pro-
baru, čiste krv i crijeva. Progona velike i male
gljise, te sve bolesti od gljisa dobačuju. Djeluju
izvrstno proti hrapavosti i promnolosti. Lječe sve
bolesti jetra, i slezene te koliku i trganju u želudcu.
Progona svaku groznicu i sve bolesti od groznice
dobačuju. Najbolje je sredstvo proti maternici i ma-
dronu, pa zato nasmiju manjkući u nježnoj gra-
đi.

Gradska Ljekarna, Zagreb. Stoga

Gradska Ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29.

Janko Kislak, kr. nadležni, Sj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opandar; Sofija Vukelić, slijepica;

Jože Seljanec, sećak itd.

Utemeljena god. 1360.

Gradska Ljekarna, Zagreb.

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.